DOYEN

KENYA JUNIOR SCHOOL EDUCATION ASSESSMENT
MTIHANI WA MUHULA WA 1 2025
GREDI YA 9 – KISWAHILI

Muda: Saa 2

JINA: ____

SHULE: ____

KITENGO: ______________________ TAREHE: ______________________

MAELEKEZO

a) Andika jina lako, shule, kitengo na tarehe katika nafasi zilizotolewa hapo juu.
b) Jibu maswali yote katika kipengele hiki.
c) Majibu yote lazima yatolewe kulingana na miongozo ya maswali.
d) Majibu yote lazima yaandikwe katika kipengele hiki.

RUBRIKI YA TATHMINI

ALAMA (%)	NGAZI
80 - 100	Anazidi matarajio
60 - 79	Anafikia matarajio
40 - 59	Anakaribia matarajio
0 - 39	Chini ya matarajio

ALAMA ZA MWANAFUNZI

Kutoka kwa 50	
Alama	
%	

Karatasi hii ina kurasa 4 zilizochapishwa. Watahiniwa wanapaswa kukagua karatasi hii ili kuhakikisha kuwa kurasa zote zimechapishwa kama ilivyosemwa na hakuna maswali yaliyokosekana.

UFAHAMU

***Soma taarifa ifuatayo halafu ujibu maswali yanayofuata.* (Alama 15)**

Kama kuna jambo ambalo limeiparaganya akili ya mahuluki ni kuielewa dhana ya demokrasia. Kiumbe huyu heshi kuuliza mkururo wa maswali. Demokrasia ni nini hasa? Tunaweza kula demokrasia? Ni duara gani hili lina kichwa au mkia pekee yake? Je, demokrasia inazuia njaa? Demokrasia ni himaya ya wasomi tu au vilevile ni haki ya mafahali? Kwa muda mrefu kumekuwa na kinyang'anyiro kikubwa katika jamii ambacho azma na matokeo yake yamekuwa ya kutatanisha. Baadhi ya watu wamejitokeza kama mchuzi wa ugali na kuzusha zahama ambazo si za kuyumkinika.

Vichwa vya adinasi vikafyekwa kwa miundo na maparange na matumbo yakapasuliwa na kuapakaza utumbo na vijusi kila mahali. Shingo zikapigiwa vigingi na kukomewa ardhini. Demokrasia si mchezo wa lelemama. Ni sharti tujifunge vibwebwe, tumwage damu na tufe ili tupate demokrasia ya kweli!" Mmoja wa mibabe wa demokrasia alinguruma kadamnasi ya umati huku ngoma za vita zikirindima. "Hata Marekani na Ulaya walimwaga damu. Mamilioni ya watu walipukutishwa na kimbunga cha demokrasia. Chini walilaliana kama vimatu na tunutu. Hawa manafiki wanafikiri hatuwajui. Katu hatutakubali porojo zao. Wanatupikia majungu kisha wakatoweka. Kuna demokrasia ya Afrika na ile ya Ulaya," mkereketwa wa Uafrika akachanganua.

Demokrasia ya Afrika basi imefuata mkondo huu wa umwagikaji damu. Kila kukijiri uchaguzi, zahama hutawala. Walio madarakani hawataki kubanduka. Hutaruta visababu vya kukwepa wimbi la ushinde. Demokrasia ni mchezo wa mizengwe tu, ati. Hali hii imesababisha maafa makubwa, uharibifu mkubwa wa mali, majeraha, ukimbizi wa raia ndani na nje ya mataifa husika, dhuluma za kimapenzi dhidi ya wanawake, kuzagaa kwa magonjwa aina mbalimbali, uhasama wa kikabila. Jambo la kusikitisha ni kwamba raia na viongozi hawaelekei kujifundisha chochote kutokana na hali.

Huku mataifa mengi Ulaya na Asia yakikwea daraja moja baada ya nyingine kimaendeleo, Afrika imedumaa tu. Imesalia kuimba ule wimbo wake wa kutokea azali, "Tutaendelea vipi na tunadhulumiwa na kaka wakubwa?" Siasa ya demokrasia katika bara la Afrika ina tija kubwa hususan kwa wale wachache wanaofanikiwa kudhibiti nyenzo za kutia tonge kinywani. Ulitima wa umma husalia miradi hewa ya tabaka la viongozi ambayo hutumiwa kujinadi zamu nyingine ifikapo tena.

1. Binadamu amechanganyika kwa njia ipi? (Alama 2)

____

____

2. Ni vipi demokrasia ya kweli inaweza kufikiwa? (Alama 2)

____

____

3. Kwa nini inasemekana kuwa '*demokrasia ni mchezo wa mizengwe*'? (Alama 2)

____

____

4. Ni athari gani hutokana na kinyang'anyiro cha demokrasia? (Alama 4)

____

____

____

____

____

____

5. "*Dhiki za raia zimesalia kuwa mradi-hewa wa wanasiasa*." Eleza. (Alama 2)

____

____

6. Fafanua maana ya maneno na mafungu yafuatayo jinsi yalivyotumika katika taarifa. (Alama 3)
   a) Mafahali - ______________________________
   b) Wanatupikia majungu - ______________________________

c) Ukarabati - ______________________________

MATUMIZI YA LUGHA (Alama 25)

7. Taja kikwamizo hafifu cha ufizi. (Alama 1)

____

8. Tambua aina ya kitenzi katika sentensi hii. (Alama 1)
Wale waliokuwa hapa sio wageni wetu.

____

9. Alama ya nukta mbili huweza kutumika kuorodhesha vitu. Tunga sentensi mbili tofauti kuonyesha namna alama hiyo inaweza kutumika. (Alama 2)

____

____

10. Yakinisha sentensi ifuatayo. (Alama 2)
Usipopita mtihani hutakuwa shujaa mapema.

____

11. Sahihisha sentensi hii kwa njia mbili mwafaka. (Alama 2)
Dereva ambaye aendeshaye kwa uangalifu husalimika.

____

____

12. Tunga sentensi sahihi huku ukitumia kihusishi cha wakati. (Alama 1)

____

13. Ainisha aina za maneno katika sentensi ifuatayo. (Alama 3)
Mwanafunzi mtundu ameadhibiwa vikali na mwalimu.

____

____

____

____

____

14. Eleza 'po' ilivyotumika katika sentensi hizi. (Alama 1)
Alipofika walisimama, waliondoka.

____

15. Tumia kiunganishi kifaacho kuunganisha sentensi hii. (Alama 2)
Juma hakusoma kwa bidii. Amefuzu mtihani.

____

16. Geuza sentensi hii iwe katika usemi wa taarifa. (Alama 3)
"Nimekuwa nikija kwenu kila siku lakini nimeamua kulikata guu langu," Hamisi akamweleza Amina.

____

____

17. Andika sentensi hii kwa ukubwa. (Alama 1)
Mwizi aliiba kikapu na ng'ombe.

____

18. U<u>ki</u>rusha <u>ki</u>pira hiki <u>ki</u>tapotea. (Alama 2)
Eleza matumizi ya "KI" iliyopigiwa mstari katika sentensi hii.

____

19. Andika maana tatu zitokanazo na sentensi hii. (Alama 2)
Mama alimpigia mtoto mpira.

20. Tunga sentensi ukitumia kiwakilishi kisisitizi cha mbali kidogo ngeli A-WA katika hali ya wingi. (Alama 2)

FASIHI SIMULIZI (Alama 5)

21. Eleza maana yafasihi simulizi. (Alama 2)

22. Eleza umuhimu fasihi simulizi katika jamii. (Alama 3)

ISIMU JAMII (Alama 5)

Ali : Wee kuja hapa. Wewe ni nani? Sema haraka!
Ebo : Mimi… ni… afande mimi ni Ebo
Ali : Unatoka wapi saa hii? Unadhani hapa hakuna sheria?
Ebo : Samahani mkubwa. Mimi nime…
Ali : Mkubwa wa nani? Wakubwa wako ofisini
Ebo : Pole mzee
Ali : Mzee ni wewe? Hii mtu lazima ilale ndani. Toa viatu.
Ebo : Tafadhali Bwana Askari, nilichelewa…
Ali : Mimi sitaki hadithi. Hizo pelekea nyanya yako, eh. Fanya haraka boss!
Ebo : Naomba mkubwa…
Ali : Hapa si kanisani. Unaomba! Chap chap !

23. Fafanua sifa tano za sajili hii. (Alama 5)

HUU NDIO UKURASA WA MWISHO ULIOPIGWA CHAPA